

MOLIYA VA BANK ISHI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK-MOLIYA AKADEMIYASI ILMYIY JURNALI

SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA CHET EL TIJORAT BANKLARI KREDITLARINI HUDUDLAR KESIMIDA SAMARALI TAQSIMLASH (O'ZBEKISTON TAJRIBASI)

Abrarova Dilnoza Abduxalikovna

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

E-mail: dilnozaabrarova4@gmail.com

Maqola haqida ma'lumot

Topshirilgan vaqti: 09.11.2025

Qabul qilingan vaqti: 12.11.2025

Tayanch so'z va iboralar: sog'liqni saqlashni moliyalashtirish, chet el tijorat banklari, kreditlar, hududiy taqsimot, tibbiy jihozlar, fiskal risk.

Annotatsiya

Ushbu tezisda O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilishda chet el tijorat banklari kreditlaridan foydalanishning hududiy samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot Prezidentning PQ-69 qarori doirasida Osiyo taraqqiyot banki kreditlari hisobidan xarid qilingan tibbiy jihozlarning hududlar bo'yicha taqsimlanishiga asoslanadi. Muallif tomonidan amalga oshirilgan hisob-kitoblar orqali hududlar kesimida jihozlar soni, ularning ulushi va konsentratsiya darajasi baholangan. Tahlil natijalari aholi zichligi va tibbiy xizmatlarga bo'lgan talabni inobatga olgan holda amalga oshirilgan hududiy yondashuv tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va hududiy nomutanosiblikni kamaytirishga xizmat qilishini ko'rsatadi. Shuningdek, milliy amaliyot Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti va Xalqaro valyuta jamg'armasi tomonidan berilgan tavsiyalar bilan qiyosiy tahlil qilingan hamda amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

EFFECTIVE DISTRIBUTION OF FOREIGN COMMERCIAL BANKS' LOANS ACROSS REGIONS IN THE HEALTHCARE SYSTEM (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)

Abrarova Dilnoza Abduxalikovna

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

E-mail: dilnozaabrarova4@gmail.com

ARTICLE INFO

Received: 09.11.2025

Accepted: 12.11.2025

Key words and phrases: healthcare financing, foreign commercial banks, loans, territorial distribution, medical equipment, fiscal risk.

Abstract

This thesis analyzes the territorial effectiveness of using loans from foreign commercial banks in the modernization of the healthcare system of the Republic of Uzbekistan. The study is based on the distribution of medical equipment purchased by regions under the Presidential Decree PQ-69 at the expense of Asian Development Bank loans. The author's calculations estimate the number of equipment, their share and concentration level across regions. The results of the analysis show that the territorial approach, taking into account population density and demand for medical services, serves to expand access to medical services and reduce territorial disparities. Also, national practice is compared with the recommendations of the World Health Organization and the International Monetary Fund, and practical proposals are developed.

Kirish

So'nggi yillarda global miqyosda sog'liqni saqlash tizimlarini moliyalashtirish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Aholining tibbiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyoji ortib borayotgan bir sharoitda sog'liqni saqlash infratuzilmasini modernizatsiya qilish, zamonaviy tibbiy uskunalar bilan ta'minlash, tibbiy xizmatlar sifati va qamrovini oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu jarayonda davlat byudjeti bilan bir qatorda, **chet el tijorat banklari kreditlari** sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirishning muhim moliyaviy manbalaridan biri sifatida maydonga chiqmoqda.

O'zbekiston Respublikasida sog'liqni saqlash tizimini tubdan isloh qilish, uning moddiy-texnika bazasini mustahkamlash va hududlar o'rtasida tibbiy xizmatlar sifati bo'yicha tafovutlarni qisqartirish davlat siyosatining ustuvor vazifalari sifatida belgilangan. Prezidentimizning sog'liqni saqlash tizimini transformatsiya qilishga qaratilgan qator farmon va qarorlarida tibbiyot muassasalarini modernizatsiya qilishda xalqaro moliya institutlari hamda chet el tijorat banklari kreditlaridan samarali foydalanish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, xorijiy kredit mablag'lari hisobidan diagnostika va davolash uskunalari xarid qilish, ixtisoslashgan markazlarni rivojlantirish, qishloq va chekka hududlardagi tibbiyot muassasalarini rekonstruksiya qilish ishlari amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga, amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, chet el tijorat banklari kreditlarini **hududlar kesimida taqsimlash jarayonida muayyan nomutanosibliklar** mavjud. Ayrim hududlarda kredit resurslari yuqori texnologiyali loyihalarga yo'naltirilayotgan bo'lsa, boshqa hududlarda tibbiy infratuzilmaning real ehtiyojlari yetarlicha hisobga olinmayapti. Bu holat hududlar o'rtasida tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari va sifatidagi tafovutlarning saqlanib qolishiga olib kelmoqda. Shuningdek, kredit mablag'larining qaytuvchanligi, investitsiya loyihalarining iqtisodiy samaradorligi hamda sog'liqni saqlash tizimi uchun uzoq muddatli barqarorlik masalalari yetarlicha tizimli tahlil etilmayotganini ko'rsatadi.

Aynan shu nuqtai nazardan, chet el tijorat banklari kreditlarini sog'liqni saqlash tizimida **hududiy ehtiyojlar, demografik ko'rsatkichlar, kasallanish darajasi, mavjud infratuzilma va tibbiy xizmatlar yuklamasi** asosida ilmiy asoslangan holda taqsimlash dolzarb masalaga aylanmoqda. Kredit resurslarini samarali joylashtirish nafaqat tibbiy xizmatlar sifatini oshirish, balki sog'liqni saqlash tizimining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, byudjetga tushadigan yuklamani kamaytirish va investitsiyalarning qaytuvchanligini oshirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimida chet el tijorat banklari kreditlarini hududlar kesimida samarali taqsimlash masalalari ilmiy-amaliy jihatdan tahlil qilinib, mavjud muammolar aniqlanadi hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari sog'liqni saqlash sohasida investitsiya siyosatini takomillashtirish,

hududlararo tibbiy tenglikni ta'minlash va chet el kredit resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqot metodologiyasi

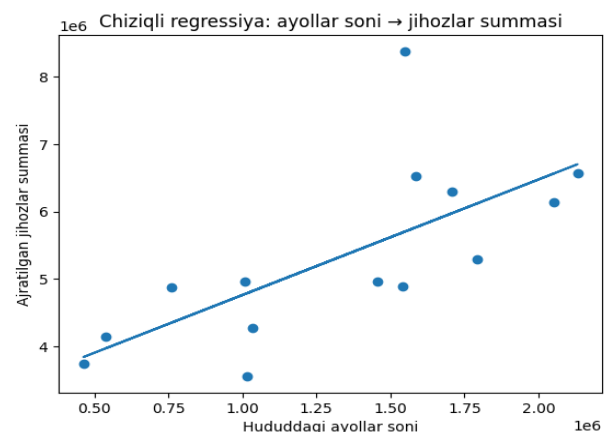
Mazkur tadqiqotda O'zbekiston Respublikasining sog'liqni saqlash tizimida chet el tijorat banklari kreditlarini hududlar kesimida samarali taqsimlash masalalarini o'rganish va ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy tahlilning nazariy va amaliy usullari uyg'unlashtirildi hamda sog'liqni saqlash sohasining o'ziga xos xususiyatlari inobatga olindi.

Tadqiqotning **axborot bazasi** sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasi hamda Sog'liqni saqlash vazirligining normativ-huquqiy hujjatlari, Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari, Markaziy bank statistik hisobotlari, xalqaro moliya institutlari va chet el tijorat banklarining kredit loyihalari bo'yicha ochiq axborotlari, shuningdek, Davlat statistika qo'mitasi va Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST)ning rasmiy statistik ma'lumotlaridan foydalanildi.

Tadqiqotda quyidagi **ilmiy-uslubiy metodlar** qo'llanildi:

1. Statistik tahlil usullari – hududlar kesimida aholi soni, kasallanish darajasi, tibbiyot muassasalari bilan ta'minlanganlik, kredit hajmi va investitsiya ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashda qo'llanildi. Jumladan, o'rtacha ko'rsatkichlar, variatsiya koeffitsienti, indekslar va dinamik qatorlar tahlili usullaridan foydalanildi.

2. Korrelyatsion va regressiya tahlili – chet el tijorat banklari kreditlari hajmi bilan tibbiy xizmatlar sifati va qamrovi ko'rsatkichlari (masalan, bir shifokorga to'g'ri keladigan aholi soni, zamonaviy tibbiy uskunalar bilan ta'minlanganlik darajasi, muolajalar hajmi) o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash maqsadida qo'llanildi.

1-rasm. Hududlarda ayollar soni va ajratilayotgan jihoz summasi o'rtasidagi korrelyatsiya (scatter plot).

Korrelyatsiya tahlili (ayollar soni ajratilayotgan jihoz summasi)

Pearson korrelyatsiya koeffitsienti:
r = 0,691

Bu natija shundan dalolat beradiki, hududlarda **ayollar soni ko'paygan sari** kredit hisobidan ajratilayotgan **jihozlar summasi ham o'sish tendensiyasiga ega**. Ya'ni demografik omil (ayollar soni) bilan resurs taqsimoti o'rtasida **o'rtacha-kuchli ijobiy bog'liqlik** mavjud.

Ilmiy talqin:

$r \approx 0,69 \rightarrow$ **sezilarli ijobiy bog'liqlik**

bu "aholi tarkibi" omillari (ayniqsa ayollar soni) loyiha resurslarini taqsimlashda ma'lum darajada hisobga olinayotganini ko'rsatadi.

Chiziqli regressiya modeli quyidagi ko'rinishga keldi:

$$y = 1,714x + 3\,047\,372$$

bu yerda:

x — hududdagi ayollar soni

y — ajratilayotgan jihoz summasi

Modelning determinatsiya koeffitsienti:

$R^2 = 0,477$

Talqin: $R^2=0,477$ degani — jihoz summasidagi o'zgarishlarning taxminan **47,7% qismi** ayollar soni bilan izohlanadi. Qolgan qismi esa boshqa omillar hisobiga (perinatal muassasalar quvvati, yuqori xavfli tug'ruqlar ulushi, mavjud jihozlanganlik, reanimatsiya o'rinlari, logistika, markazlashgan muassasalar va h.k.) shakllanadi.

Shu bilan birga, korrelyatsiya tahlili natijalarini mutlaq bog'liqlik sifatida qabul qilish mumkin emas. Chunki ayrim hududlarda ayollar soni nisbatan kam bo'lishiga qaramasdan, jihozlar summasi yuqori bo'lgan holatlar kuzatildi. Bu esa mazkur hududlarda perinatal xizmatlarning yuqori darajada ixtisoslashgani, respublika yoki mintaqaviy ahamiyatga ega tibbiy muassasalar joylashgani hamda yuqori xavfli tug'ruqlarni qabul qilish yuklamasi katta ekani bilan izohlanadi.

Regressiya tahlili natijalari korrelyatsiya xulosalarini yanada chuqurlashtirdi. Chiziqli regressiya modeliga ko'ra, ayollar soni jihozlar summasidagi o'zgarishlarning taxminan 47–48 foizini tushuntira oladi ($R^2 \approx 0,48$). Bu ko'rsatkich kredit mablag'larini taqsimlashda demografik omillar muhim, ammo **yagona hal qiluvchi mezon emas** ekanini ko'rsatadi. Qolgan qismi tibbiy infratuzilmaning mavjud holati, jihozlanganlik darajasi, perinatal markazlar soni, yuqori texnologiyali xizmatlarga bo'lgan ehtiyoj va hududiy logistika imkoniyatlari bilan belgilanadi.

1-jadval. Osiyo taraqqiyot banki kreditlari hisobiga hududlar kesimida ajratilgan tibbiy jihozlar summasi va ayollar soni

T/P	Hudud	Ayollar soni (nafar)	Ajratilgan jihozlar summasi
1	Qoraqalpog'iston Respublikasi	1 009 900	4 963 427
2	Andijon viloyati	1 707 700	6 291 793
3	Buxoro viloyati	1 035 400	4 277 716
4	Jizzax viloyati	761 500	4 868 133
5	Qashqadaryo viloyati	1 793 900	5 291 078
6	Navoiy viloyati	540 000	4 146 022
7	Namangan viloyati	1 539 800	4 896 505
8	Samarqand viloyati	2 132 000	6 568 217
9	Surxondaryo viloyati	1 454 600	4 955 534

10	Sirdaryo viloyati	463 300	3 747 098
11	Toshkent viloyati	1 548 200	8 376 666
12	Farg'ona viloyati	2 052 700	6 137 744
13	Xorazm viloyati	1 014 800	3 556 571
14	Toshkent shahri	1 584 900	6 528 822

Izoh: jadval PQ-69 qarori doirasida Osiyo taraqqiyot banki kreditlari hisobidan xarid qilinayotgan jihozlar asosida tuzildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi

O'tkazilgan tahlillar O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimida chet el tijorat banklari, xususan Osiyo taraqqiyot banki ishtirokida jalb etilgan kredit mablag'larini hududlar kesimida taqsimlash jarayoni muayyan iqtisodiy va demografik qonuniyatlar asosida shakllanayotganini ko'rsatdi. Tadqiqot PQ-69 qarori doirasida perinatal xizmatni takomillashtirish maqsadida xarid qilinayotgan tibbiy jihozlar bo'yicha tuzilgan solishtirma jadval ma'lumotlari asosida amalga oshirildi.

Avvalo, hududlardagi **umumiy aholi tarkibida ayollar soni va kredit hisobiga ajratilayotgan tibbiy jihozlar summasi** o'rtasidagi bog'liqlik korrelyatsiya usuli orqali baholandi. Olingan natijalarga ko'ra, Pearson korrelyatsiya koeffitsiyenti $r \approx 0,69$ ni tashkil etdi. Bu esa hududlarda ayollar soni ko'paygan sari perinatal xizmatlar uchun ajratilayotgan jihozlar summasi ham oshish tendensiyasiga ega ekanini ko'rsatadi. Mazkur holat loyiha doirasida resurslarni taqsimlashda demografik ehtiyojlar muayyan darajada hisobga olinayotganini anglatadi.

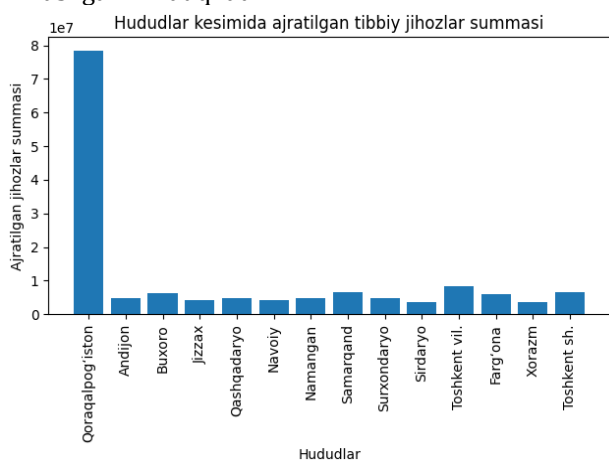
Shu bilan birga, korrelyatsiya tahlili natijalarini mutlaq bog'liqlik sifatida qabul qilish mumkin emas. Chunki ayrim hududlarda ayollar soni nisbatan kam bo'lishiga qaramasdan, jihozlar summasi yuqori bo'lgan holatlar kuzatildi. Bu esa mazkur hududlarda perinatal xizmatlarning yuqori darajada ixtisoslashgani, respublika yoki mintaqaviy ahamiyatga ega tibbiy muassasalar joylashgani hamda yuqori xavfli tug'ruqlarni qabul qilish yuklamasi katta ekani bilan izohlanadi.

Regressiya tahlili natijalari korrelyatsiya xulosalarini yanada chuqurlashtirdi. Chiziqli regressiya modeliga ko'ra, ayollar soni jihozlar summasidagi o'zgarishlarning taxminan 47–48 foizini tushuntira oladi ($R^2 \approx 0,48$). Bu ko'rsatkich kredit mablag'larini taqsimlashda demografik omillar muhim, ammo **yagona hal qiluvchi mezon emas** ekanini ko'rsatadi. Qolgan qismi tibbiy infratuzilmaning mavjud holati, jihozlanganlik darajasi, perinatal markazlar soni, yuqori texnologiyali xizmatlarga bo'lgan ehtiyoj va hududiy logistika imkoniyatlari bilan belgilanadi.

Diagrammalar tahlili shuni ko'rsatadiki, Toshkent viloyati, Samarqand viloyati va Farg'ona viloyati kabi hududlar regressiya chizig'idan yuqori joylashgan bo'lib, bu hududlarda demografik ko'rsatkichlarga nisbatan ko'proq jihoz mablag'lari ajratilgan. Bu holat ushbu hududlarda aholi zichligi yuqoriligi, tug'ilish darajasining nisbatan katta ekani hamda perinatal xizmatlar markazlashgan tarzda tashkil etilgani bilan izohlanadi. Aksincha, ayrim hududlar regressiya chizig'idan past joylashib, ularda resurs taqsimotini yanada optimallashtirish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi.

Olingan natijalar PQ-69 doirasida amalga oshirilayotgan loyihada **hududiy maqsadli yondashuv** mavjudligini tasdiqlaydi. Biroq tahlil shuni ham ko'rsatadiki, kelgusida kredit mablag'larini taqsimlashda demografik ko'rsatkichlar bilan bir qatorda kasallanish darajasi, yuqori xavfli tug'ruqlar ulushi, tibbiy xizmatlar sifat ko'rsatkichlari va mavjud jihozlardan foydalanish samaradorligi kabi indikatorlarni integratsiya qilish maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, chet el tijorat banklari kreditlarini sog'liqni saqlash tizimida hududlar kesimida samarali taqsimlash kompleks yondashuvni talab qiladi. Bunday yondashuv nafaqat investitsiya resurslaridan oqilona foydalanishni, balki hududlar o'rtasida perinatal xizmatlar sifatini tenglashtirish, tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va sog'liqni saqlash tizimining uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

2-rasm. Hududlar kesimida ajratilgan tibbiy jihozlar summasining taqsimoti

Rasmda ko'rinib turibdiki, tibbiy jihozlar summasi hududlar kesimida bir xil taqsimlanmagan. Ayniqsa, Toshkent viloyati, Samarqand viloyati va Farg'ona viloyatida ajratilgan jihozlar hajmi nisbatan yuqori bo'lib, bu mazkur hududlarda aholi zichligi va perinatal xizmatlarga bo'lgan talab yuqoriligi bilan izohlanadi. Ayrim hududlarda esa jihozlar summasi nisbatan past bo'lib, bu resurslarni qayta optimallashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa va takliflar

O'tkazilgan tadqiqot natijalari O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilishda chet el tijorat banklari, xususan Osiyo taraqqiyot banki ishtirokida jalb etilgan kredit mablag'lari muhim moliyaviy manba ekanini tasdiqladi. PQ-69 qarori doirasida amalga oshirilayotgan "Perinatal xizmatini takomillashtirish" loyihasi misolida hududlar kesimida tibbiy jihozlar bilan ta'minlash jarayoni demografik, tibbiy va institutsional omillarning o'zaro ta'siri asosida shakllanayotgani aniqlandi.

Korrelyatsiya tahlili natijalari hududlarda ayollar soni bilan kredit hisobidan ajratilayotgan tibbiy jihozlar summasi o'rtasida sezilarli ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi ($r \approx 0,69$). Bu holat resurslarni taqsimlashda demografik ehtiyojlar muayyan darajada inobatga olinayotganini anglatadi. Shu bilan birga, regressiya tahlili ($R^2 \approx 0,48$) jihozlar summasidagi o'zgarishlarning qariyb

yarmi ayollar soni bilan tushuntirilishi mumkinligini, qolgan qismi esa tibbiy infratuzilmaning holati, xizmat yuklamasi va hududiy ixtisoslashuv kabi omillarga bog'liq ekanini ko'rsatdi.

Olingan natijalar shundan dalolat beradiki, PQ-69 doirasidagi loyiha doirasida hududiy maqsadli yondashuv mavjud bo'lsa-da, kredit mablag'larini taqsimlash mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarur. Ayniqsa, demografik ko'rsatkichlarni tibbiy-iqtisodiy indikatorlar bilan uyg'unlashtirish orqali resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish imkoniyati mavjud.

Yuqoridagi xulosalar asosida quyidagi **amaliy takliflar** ishlab chiqildi:

1. Kredit mablag'larini taqsimlashda kompleks mezonlar tizimini joriy etish. Xususan, ayollar soni bilan bir qatorda yuqori xavfli tug'ruqlar ulushi, perinatal muassasalar quvvati, reanimatsiya o'rinlari soni va mavjud jihozlardan foydalanish darajasini hisobga olish maqsadga muvofiq.

2. "1 ayolga to'g'ri keladigan jihoz summasi" ko'rsatkichini amaliyotga joriy qilish. Ushbu indikator hududlar o'rtasida resurs taqsimotidagi nomutanosibliklarni aniqlash va kredit mablag'larini qayta taqsimlash bo'yicha qarorlar qabul qilishda samarali instrument bo'lishi mumkin.

3. Hududiy perinatal xizmatlarni ixtisoslashtirish va markazlashtirishni kuchaytirish. Ayrim hududlarda respublika yoki mintaqaviy ahamiyatga ega perinatal markazlar funksiyasini rivojlantirish orqali jihozlardan foydalanish samaradorligini oshirish mumkin.

4. Kredit mablag'laridan foydalanish samaradorligini monitoring qilish tizimini takomillashtirish. Loyiha doirasida xarid qilingan jihozlardan amalda foydalanish darajasi, xizmat hajmi va tibbiy natijalar bo'yicha muntazam tahlillar o'tkazish zarur.

5. Ko'p omilli iqtisodiy modellardan foydalanishni kengaytirish. Kelgusida chet el tijorat banklari kreditlarini sog'liqni saqlash tizimida taqsimlashda multifactor regression va risk-based yondashuvlarini joriy etish moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

6. Xalqaro tajribani milliy sharoitga moslashtirish. Osiyo taraqqiyot banki, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti va Xalqaro valyuta jamg'armasi tavsiyalari asosida hududiy sog'liqni saqlash investitsiya siyosatini takomillashtirish maqsadga muvofiq.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot natijalari O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida chet el tijorat banklari kreditlarini hududlar kesimida samarali taqsimlash masalalarini ilmiy asosda hal etishga xizmat qiladi. Taklif etilgan yondashuvlar amalga oshirilgan taqdirda, tibbiy xizmatlar sifati va qamrovi oshishi, hududlar o'rtasidagi farqlar qisqarishi hamda sog'liqni saqlash tizimining uzoq muddatli moliyaviy barqarorligi ta'minlanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 25-yanvardagi **PQ-69-son qarori** "Sog'liqni saqlash tizimini yanada

rivojlantirish va tibbiy xizmatlar sifatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida".

2. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining **60-sonli buyrug'i**. Tibbiyot muassasalarini jihozlash me'yorlari to'g'risida.

3. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. **Sog'liqni saqlash sohasiga jalb etilgan xorijiy kreditlar bo'yicha statistik ma'lumotlar**. Toshkent, 2023–2024.

4. Osiyo taraqqiyot banki (ADB). **Strengthening Perinatal Care Services in Uzbekistan**. Project documents and procurement reports. Manila, 2022–2024.

5. World Health Organization (WHO). **Improving Maternal and Newborn Health Outcomes: Strategic Framework**. Geneva, 2021.

6. International Monetary Fund (IMF). **Public Investment Management in Health Sector: Efficiency and Regional Equity**. Washington DC, 2020.

7. Asian Development Bank. **Health Sector Financing and Investment Efficiency in Central Asia**. Manila, 2019.

8. Abdukarimov B., Karimova N. **Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishning iqtisodiy mexanizmlari**. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2021.

9. Tursunov A. **Davlat va xorijiy kreditlar asosida ijtimoiy sohani moliyalashtirish samaradorligi**. Iqtisodiyot va moliya jurnali, 2022, №4, 45–53-betlar.

10. Jo'rayev M. **Hududiy sog'liqni saqlash infratuzilmasini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni**. Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

11. Rasulova G. **Sog'liqni saqlash sohasida investitsiya loyihalarini baholash usullari**. Moliyaviy tahlil jurnali, 2021, №2, 61–69-betlar.

12. Sharipov J. **Ijtimoiy sohada kredit resurslaridan foydalanishning iqtisodiy samaradorligi**. Toshkent: TDYU nashriyoti, 2019.

13. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. **Aholi va demografik ko'rsatkichlar statistik to'plami**. Toshkent, 2023.

14. World Bank. **Health Equity and Regional Disparities in Service Provision**. Washington DC, 2020.

15. Asian Development Bank. **Guidelines for Results-Based Lending in Health Sector Projects**. Manila, 2021.